

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

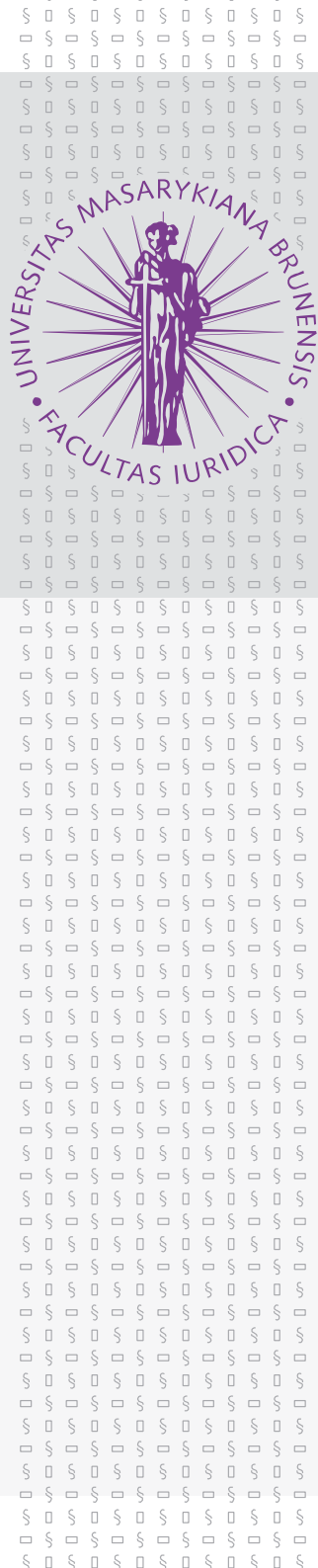
Správa daní

Daně a správa daní – 1.blok

Damian Czudek

damian@czudek.cz,

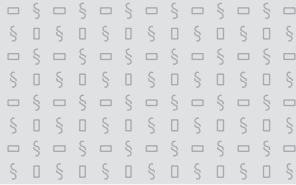
damian.czudek@law.muni.cz



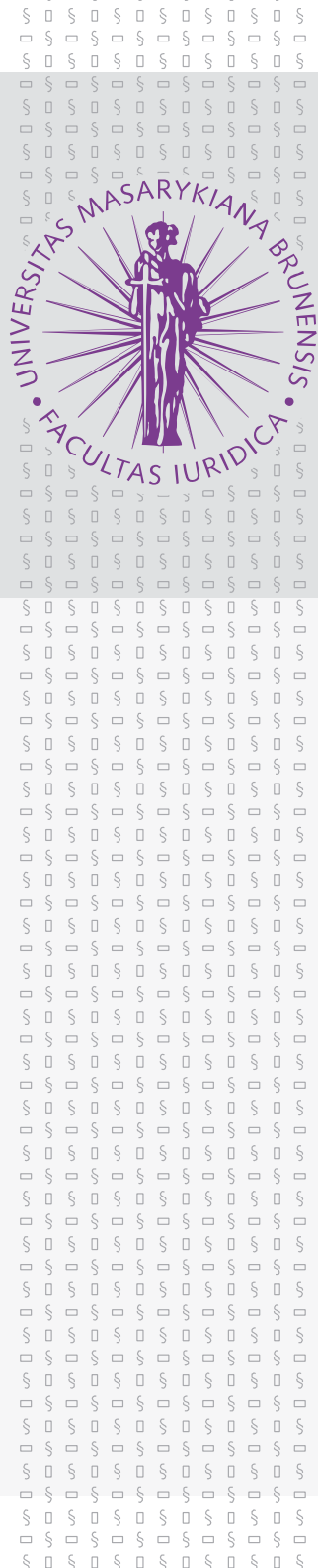
MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Literatura

Zápatí prezentace



- RADVAN, Michal. **Daně a správa daní.** 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 130 s. Edice učebnic Právnické fakulty MU č. 503. ISBN 978-80-210-6702-8
- El. Zdroje - ASPI, Beck online...
- Zákony, komentáře
- **Jánošíková, P., Mrkývka, P., a kol.: Finanční a daňové právo. Plzeň : Aleš Čeněk 2016**



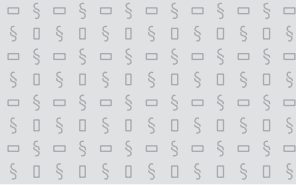
MASARYK UNIVERSITY FACULTY OF LAW

Obsah

Zápatí prezentace

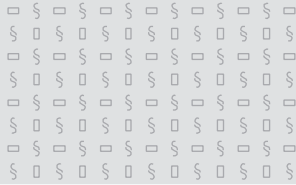


- Úvod do daňové teorie
- Pojem správy daní, právní úprava, vztah DŘ k dalším předpisům,
- Předmět a základní zásady správy daní
- Subjekty správy daní



Daň

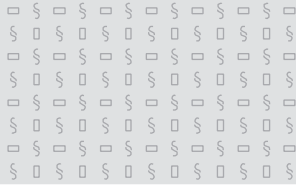
- **Doktrinální definice** - *daň jako povinnou, zákonem předem stanovenou částku, kterou se více méně pravidelně odčerpává na nenávratném principu část nominálního důchodu ekonomického subjektu ve prospěch veřejného peněžního fondu.*
- **Charakteristické znaky:**
 - *Povinnost platit daně - určená zákonem*
 - *Pravidelnost - u většiny daní je stanoveno zdaňovací období*
 - *Nenávratnost - není možno nárokovat si vrácení daně*
 - *Neekvivalentnost - Příjemce platby (daně) není vázán povinností poskytnout daňovému subjektu žádné protiplnění*
 - *Alokace ve veřejných fondech*



Daň sensu largo

■ Poplatek

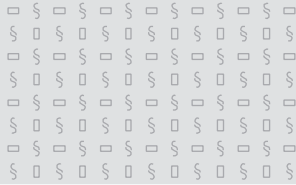
- Od daní se liší zejména protiplněním a nepravidelností.
- Povinná, zákonem předem stanovená částka, kterou se spíše nepravidelně odčerpává na nenávratném principu část nominálního důchodu ekonomického subjektu ve prospěch veřejného fondu - pozor na praxi - poplatek ze psů - konstrukce připomíná spíše daň ze psů..atd.
- Poplatek se více podobá ceně než dani
- V praxi mnohdy dochází k záměně a cena soukromého statku je někdy uváděná jako poplatek - za šatnu, za použití WC, (Cena je však smluvní, není stanovena zákonem!!!)



Daň sensu largo

■ Clo

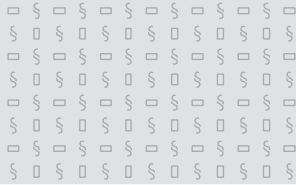
- *Zákonem (nebo jiným právním předpisem obdobné nebo vyšší právní síly) předem stanovená sazbou částka, kterou se spíše nepravidelně na nenávratném principu odčerpává část nominálního důchodu ekonomického subjektu ve prospěch veřejného fondu za přechod zboží přes celní hranici s celně schváleným určením a režimem, se kterým je spojena platba.*
- *Na rozdíl od daně ve vyspělých ekonomikách spíše funkci nefiskální - ochrana vnitřního trhu (f. ochranná), ovlivnění struktury dovozu a vývozu zboží (f. obchodně politická).*



Daně sensu largo

■ Odvody

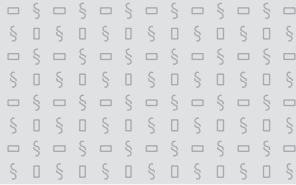
- např. z elektřiny ze slunečního záření, odvod z loterií a jiných podobných her, odvod do státního rozpočtu, odvod do vinařského fondu, odvod za porušení rozpočtové káně, atd.
- Charakter jednotlivých odvodů je velmi odlišný, některé se blíží více dani, jiné poplatku a některé dokonce sankci



Daně sensu largo

- **Pojistné**
 - na sociální zabezpečení (důchodové a nemocenské)
 - Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
 - Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění

- Diskutabilita pojímání a zařazení pojistného.. Nebo je to daň..?



Daň

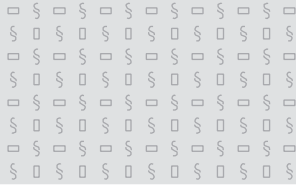
■ Ekonomický i právní pojem

■ Právní rysy daně:

Specifický způsob získávání prostředků pro stát založen na principech veřejného práva - ve prospěch státu bez ekvivalentního protiplnění (na rozdíl od získávání peněžních prostředků např. v obchodních vztazích)

Právo zavádět, vybírat a vymáhat daně vyplývá ze státní moci na daném území - stanoví se objekt zdanění a povinnost pro určité osoby tuto daň zaplatit pod hrozbou konkrétních sankcí.

- **Nejdůležitější právní rysy daní:**
- *Zatížení určitého okruhu subjektů veřejnou mocí, státem a dalšími veřejnoprávními korporacemi peněžitou povinností za účelem uspokojení veřejných potřeb;*
- *Neexistence ekvivalentního protiplnění ze strany veřejné moci;*
- *Zatížení jen těch subjektů, které jsou spojeny s faktickým stavem, s jakým zákon spojuje daňovou povinnost*



Daň

■ Ekonomická podstata daně

- přejímání části výsledků hospodářské činnosti jiných subjektů státem;
- Nucená materiální oběť, nyní v peněžní formě, skládaná ve prospěch státu nebo jiné veřejnoprávní korporace
- Placení daní nevyplývá z tržních vztahů (rovných vztahů) mezi státem a subjektem, ale z mocenské pozice daně
- Rozsah placení daní závisí od rozsahu poskytování veřejných služeb, resp. jaké jsou hranice veřejných potřeb, které stát uspokojuje - aspekt politický (dostí subjektivní, daňový subjekt je i volič, a hospodářský.



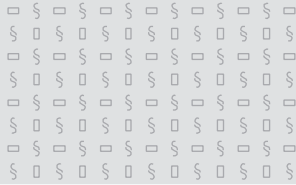
Funkce daně

- **Fiskální** - *převažující, účelem je zajištění příjmů státu, příp. jiných veřejnoprávních korporací (jelikož jsou v současnosti daně nejdůležitějším zdrojem příjmů státního rozpočtu), Laferova křivka*
- **Regulační** - *úzce spjatá z fiskální funkcí, závisí na vývoji příjmů a majetku, který je dán k dispozici ke zdanění, prostřednictvím dané dochází k přesouvání peněžních prostředků v odpovídajících proporcích mezi subjektem a veřejným fondem a dochází tak ke korektuře příjmu subjektu.*
- **Pozor na únosnost** - *příliš vysoké daně působí demotivačně, zaniká chuť k pokračování v ekonomické činnosti.*
- **Stimulační** - *využití daňových nástrojů pro ovlivnění činnosti ekonomických jednotek a tempa rozvoje. Dosahuje se toho např. rozdílným zdaněním různých kategorií ekonomických subjektů, či katalogem slev, osvobození, výhod či jiných daňových úlev.*



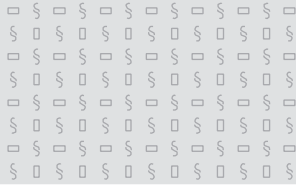
MASARYK UNIVERSITY FACULTY OF LAW

Daň jako právní vztah



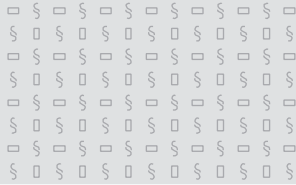
Charakteristika

- Specifický společenský vztah
- Dlužnický vztah ze zákona
- Znaky subjektu
- Znaky objektu
- Parametrické normy pro určení základu daně a daně (daňového dluhu)
- Konstrukční prvky daně - subjekt a subjektivní stránka daně, objekt a objektivní stránka daně



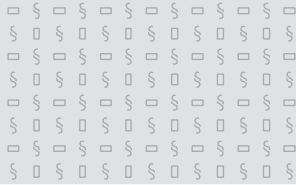
Konstrukční prvky daně

- Předmět (objekt) daně - objektivní stránka daně
- Daňový subjekt - subjektivní stránka daně
- Tributní/kauzální nexus
- Základ daně
- Sazba
- Korekční prvky základu
- Korekční prvky sazby
- Podmínky daňového tvrzení
- Správce daně
- Inkasní podmínky
- Rozpočtové určení výnosu daně



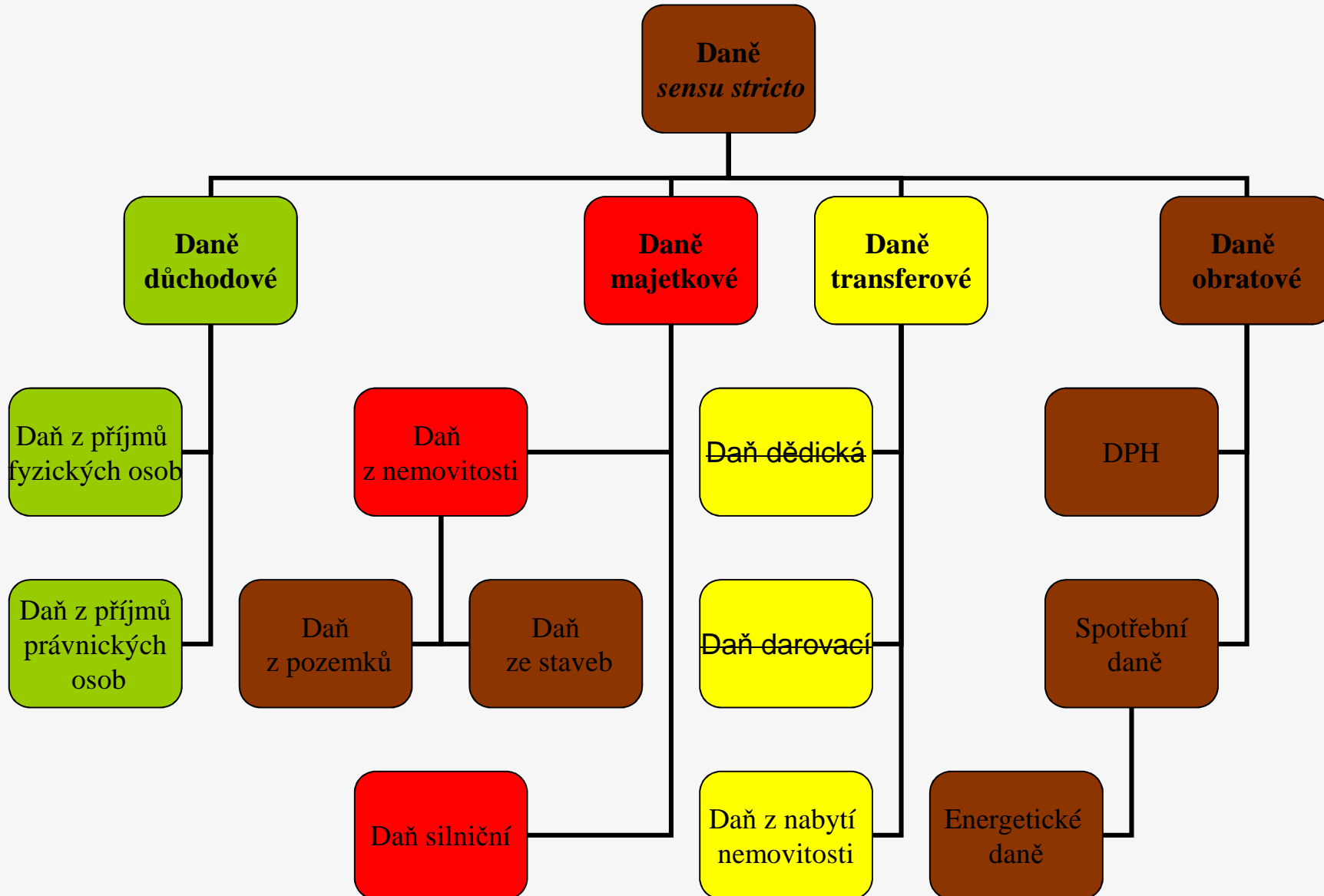
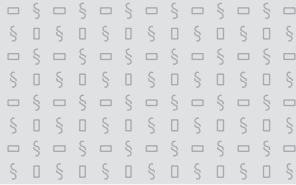
Klasifikace daní

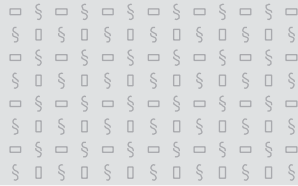
- **Základní kritéria pro klasifikaci daní**
 - Dopad daně
 - Vztah plátce a poplatníka
 - Subjekt daně
 - Objekt daně
 - Šíře zachycení objektu daně
 - Způsob placení daně
 - Způsob výpočtu daně
 - Stupeň respektu k osobní situaci poplatníka
 - Stanovení hodnoty daně vzhledem k daňovému základu



Soustava daní v ČR

- Daň z příjmů fyzických osob
- Daň z příjmů právnických osob
- Daň z nemovitosti
- Daň silniční
- Daň dědická (od 1.1.2014 v rámci daně z příjmu) - rozšířeno osvobození i na III skupinu. Fakticky se tedy platit nebude
- Daň darovací (od 1.1.2014 v rámci daně z příjmu)
- Daň z nabytí nemovitostí
- Daň z přidané hodnoty
- Daně spotřební
- Daně energetické
- Daň z hazardu





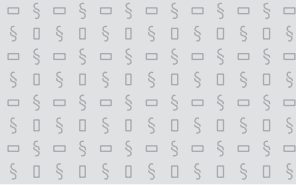
Poplatky

- Soudní
- Správní
- Místní
- jiné



Zásadní změna v českém daňovém procesu

- Nový zákon upravující správu daní
- Zákon č. 280/2009 Sb., Daňový řád
- Účinnost - 1. ledna 2011
- Nahradil dříve platný zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů



Úprava správy daní

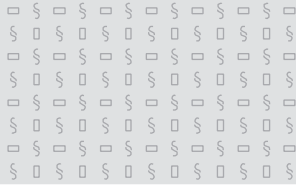
- Daňový řád (zákon č. 280/2009 Sb.)
 - Subsidiární povaha DŘ
 - Speciální úprava - „daňové“ zákony
 - Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
 - Zákon č. 235/2004 Sb., o DPH
 - Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční
 - Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí
 - Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních
 - Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů
 - Zákonné opatření č. 340/2013 Sb. - daň z nabytí nemovitých věcí
- + další zákony upravující daně ve smyslu zkratky daň dle DŘ a obsahující procesněprávní úpravu



MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

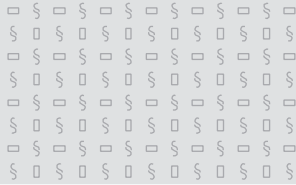
Správa daní

Zápatí prezentace



Subsidiární použití předpisů o obecném správním řízení

- § 262 DŘ - „při správě daní se správní řád nepoužije“
- § 177 SŘ - „Základní zásady činnosti správních orgánů uvedené v § 2 až 8 se použijí při výkonu veřejné správy i v případech, kdy zvláštní zákon stanoví, že se správní řád nepoužije, ale sám úpravu odpovídající těmto zásadám neobsahuje. “
- **Zásadně nelze !**



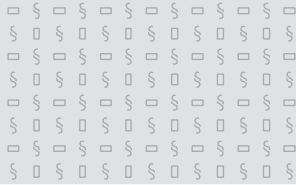
Pojetí správy daně

■ Organizační

- Soustava orgánů, které vykonávají správu daní (tzv. „správci daně“)
- Orgány veřejné moci, kterým zákon svěřil do kompetence správu daně

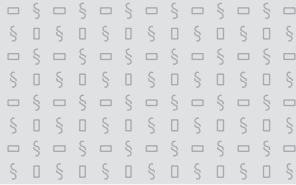
■ Funkční

- Rozdělení do etap procesu výkonu správy daně
- Registrace + vyměření + inkasní správa



Definice správy daní

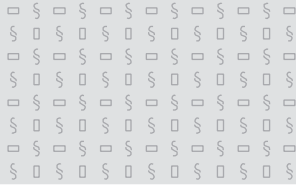
- Jeden z dílů veřejné správy
- Obecně se tím rozumí správa veřejných záležitostí realizovaná jako projev výkonné moci ve státě
- Správa daní je účelový správní proces (*postup*) k zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady
- Pojem širší než daňové řízení
- Veškerá činnost (funkční pojetí) správce daně při péči o příslušnou daň, jež se děje v rámci právem regulovaných i neregulovaných procesních postupů
- Zvláštní díl veřejné správy - od ostatních částí VS ji odlišuje její předmět = daň



Vztah řízení a správy

- Správa daní
- Postupy
- Řízení
- Daňové řízení

- Daňový proces



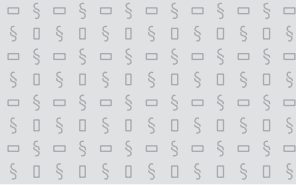
Definice správy daní

- Správa daní je účelový správní proces (*postup*) k zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady
- §1 odst. 2 DŘ
- Cíl: zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady !!!



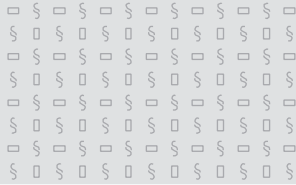
Definice daňového procesu

- Širší pojem než správa daní
- Překračuje rámec DŘ
- Zahrnuje postupy účastníků všech daňových vztahů (např. postupy v rámci vztahu poplatník X plátce v rámci jedné daně a nikoli jen vztahu poplatníka a správce daně)



Definice postupu

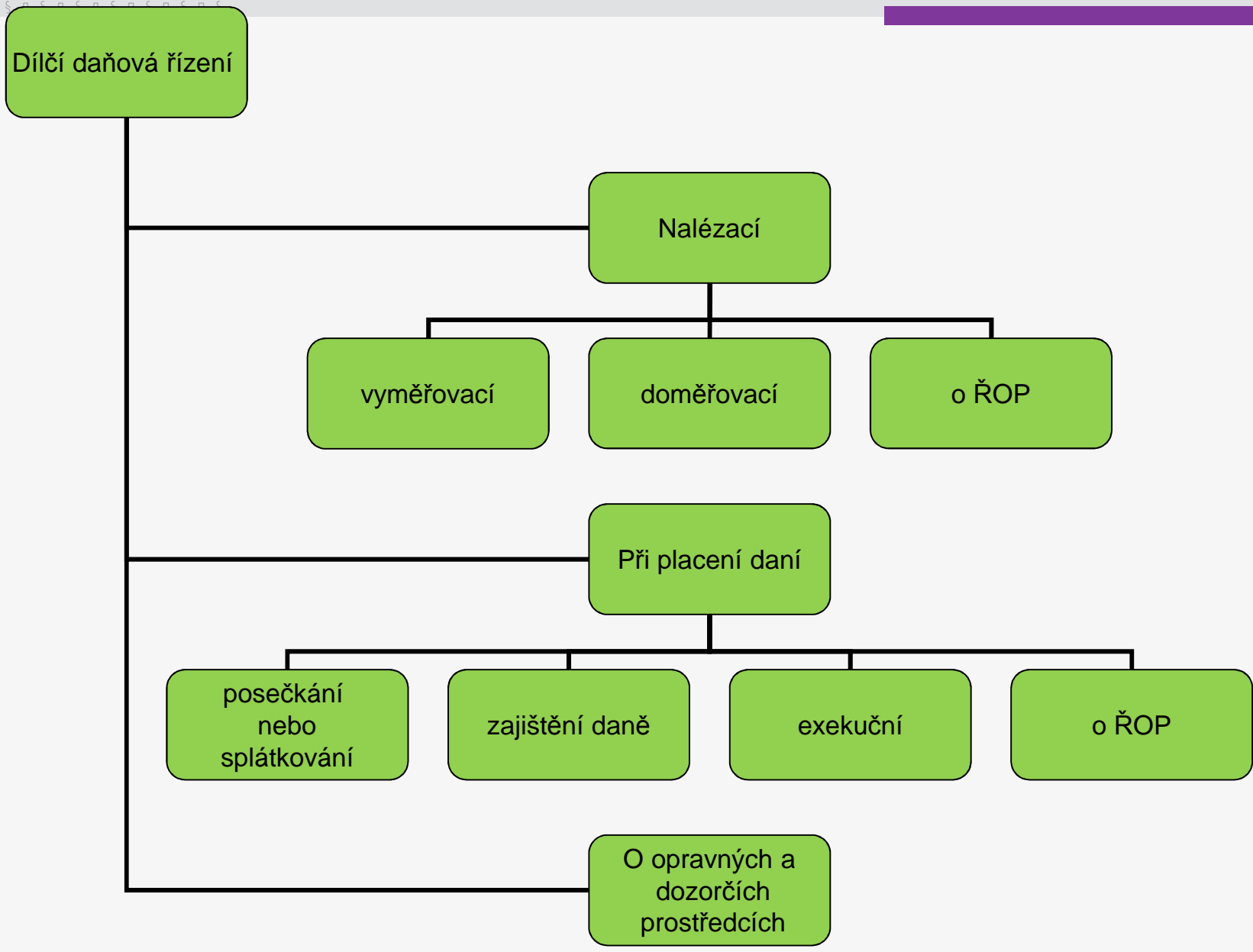
- Zákon přímo neobsahuje
- Můžeme dovodit - postup je obecné označení pro veškeré úkony a soubory úkonů (tvořící postupy a řízení) které jsou činěny v rámci správy daní, a to primárně správcem daně (za součinnosti osob zúčastněných na řízení, které k tomu zavazuje zákon nebo správce)

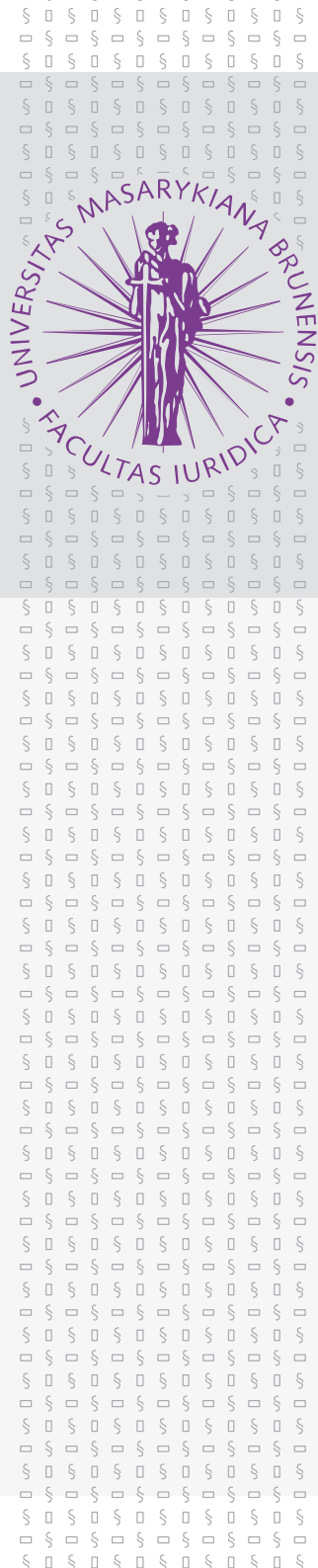


Daňové řízení podle DŘ

- Nově koncipován jako do jisté míry kontinuální proces
- Zahájen vznikem daňové povinnosti
- Skončení řízení: splnění nebo zánik daňové povinnosti
- (úhrada, uplynutí lhůty pro stanovení daně)

- Účel: správné zjištění a stanovení daně a zabezpečení její úhrady
- Posouzení daně: k zdaňovacímu období, k jednotlivým skutečnostem
- Dílčí daňová řízení →

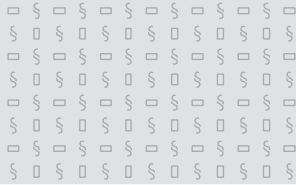




MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

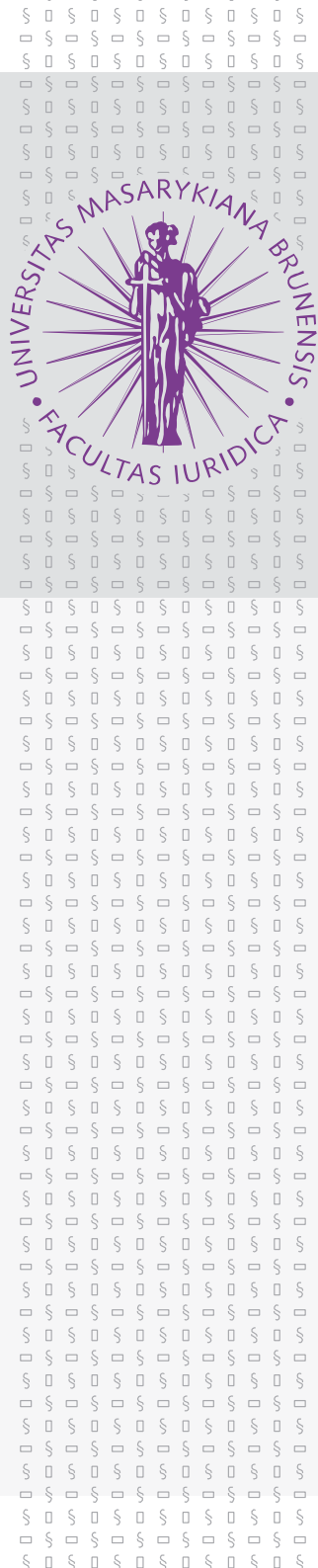
Konstrukce Daňového řádu

Zápatí prezentace



Konstrukce DŘ

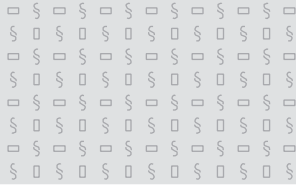
- 266 paragrafů (38 861 slov)
- šest částí
 1. ÚVODNÍ USTANOVENÍ §§ 1-9
 2. OBECNÁ ČÁST O SPRÁVĚ DANÍ §§ 10-124
 3. ZVLÁŠTNÍ ČÁST O SPRÁVĚ DANÍ §§ 125-245
 4. NÁSLEDKY PORUŠENÍ POVINNOSTÍ PŘI SPRÁVĚ DANÍ §§ 246-254
 5. USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, ZMOCŇOVACÍ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ §§ 255-265
 6. ÚČINNOST § 266
- Obsahuje jak procesní normy, tak i normy hmotněprávní



MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Předmět správy daní

Zápatí prezentace



Předmět správy daní - §2 DŘ

■ „Daň“

- - příjem veřejného rozpočtu
- - snížení příjmu veřejného rozpočtu, *vrátka*

■ *Daň je peněžité plnění:*

- a) Daň, clo, poplatek*
- b) Použití DŘ (pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle DŘ)*
- c) V rámci dělené správy*
- d) Daňový odpočet, daňová ztráta, příslušenství daně*

Příslušenstvím daně se rozumějí úroky, penále, pokuty a náklady řízení. První tři vyjmenované sledují osud daně.

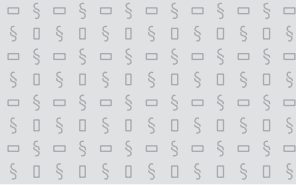


Daň

- **Sensu stricto**
- **Sensu largo** - Ve smyslu zkratky daň dle DŘ (brněnská škola - berně)
- **Daň superlargo** - soc. pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, zdravotní pojištění?? - OECD (Složená daňová kvóta)

Doktrinální definice - *daň jako povinnou, zákonem předem stanovenou částku, kterou se více méně pravidelně odčerpává na nenávratném principu část nominálního důchodu ekonomického subjektu ve prospěch veřejného peněžního fondu.*

- NULLUM TRIBUTUM SINE LEGE
- Čl. 11 odst. 5 Listiny,



Veřejný rozpočet

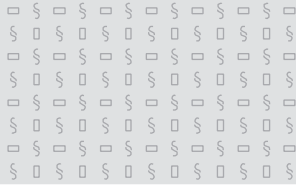
- Státní rozpočet, státní finanční aktiva nebo rezervní fond organizační složky státu
- Rozpočet ÚSC
- Rozpočet SF nebo NF
- Rozpočet Evropské unie
- Rozpočet, o kterém to stanoví zákon



MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Základní zásady správy daní

Zápatí prezentace



Základní zásady správy daní (1)

1. Zásada legality (§5/1)

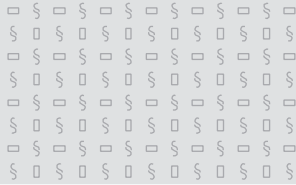
Správce daně postupuje při správě daní v souladu se zákony a jinými právními předpisy

2. Zásada legitimacy (§5/2)

Správce daně uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena

3. Zásada proporcionality (přiměřenosti) - (§5/3)

Správce daně používá při vyžadování plnění povinností daňových subjektů jen takové prostředky, které je nejméně zatěžují při dosažení cíle správy daní



Základní zásady správy daní (2)

4. Zásada rovnosti (§6/1)

Osoby zúčastněné na správě daní mají rovná procesní práva a povinnosti

5. Zásada spolupráce (§6/2)

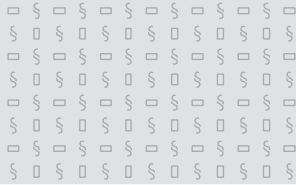
Osoby zúčastněné na správě daní a správce daně vzájemně spolupracují

6. Zásada poučení (§6/3)

Správce daně v souvislosti se svým úkonem poskytne osobám zúčastněným na správě daní přiměřené poučení o jejich právech a povinnostech

7. Zásada vstřícnosti a zdvořilosti (§6/4)

Správce daně podle možností vychází osobám zúčastněným na správě daní vstřícně. Úřední osoby jsou povinny vyvarovat se při správě daní nezdvořilostí.



Základní zásady správy daní (3)

8. Zásada včasnosti (§7/1)

Správce daně postupuje bez zbytečných průtahů

9. Zásada hospodárnosti (§7/2)

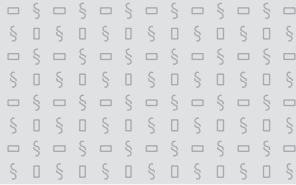
Správce daně postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady

10. Zásada volného hodnocení důkazů (§8/1)

Správce daně při dokazování hodnotí důkazy podle své úvahy. Správce daně posuzuje každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom přihlíží ke všemu, co při správě daní vyšlo najevo

11. Zásada legitimního očekávání (§8/2)

Správce daně dbá na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly



Základní zásady správy daní (4)

12. Zásada materiální pravdy (§8/3)

Správce daně vychází ze skutečného obsahu právního úkonu nebo jiné skutečnosti rozhodné pro správu daní

13. Zásada neveřejnosti (§9/1)

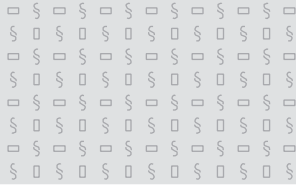
Správa daní je neveřejná

14. Zásada mlčenlivosti (§9/1)

Osoby zúčastněné na správě daní a úřední osoby jsou povinny zachovávat mlčenlivost za podmínek stanovených zákonem o tom, co se v souvislosti se správou daně dozvěděly

15. Zásada inkviziční (§9/2)

Správce daně soustavně zjišťuje předpoklady pro vznik nebo trvání povinností osob zúčastněných na správě daní a činí nezbytné úkony, aby tyto povinnosti byly splněny



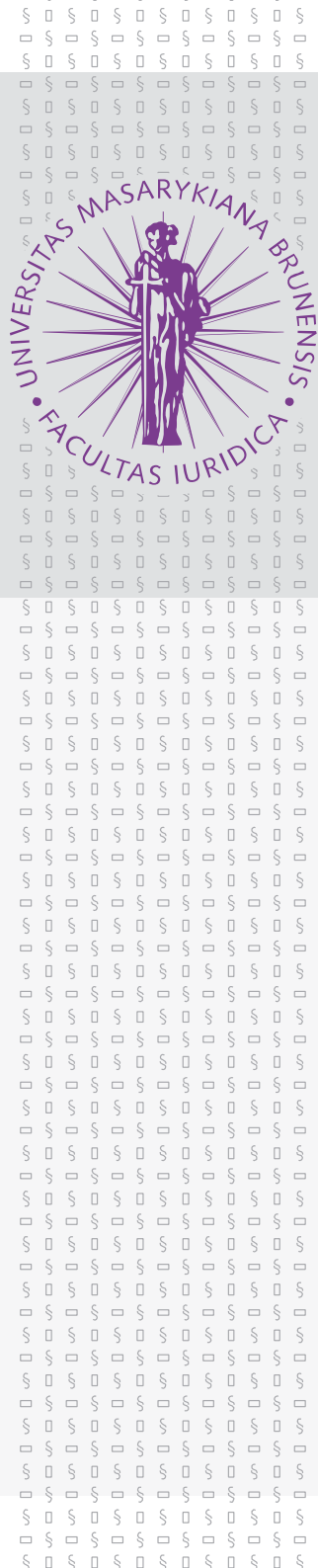
Základní zásady správy daní (5)

16. Zásada ochrany dat (§9/3)

Správce daně může shromažďovat osobní údaje a jiné údaje, jsou-li potřebné pro správu daní, a to jen v rozsahu, který je nezbytný pro dosažení cíle správy daní

JINÉ:

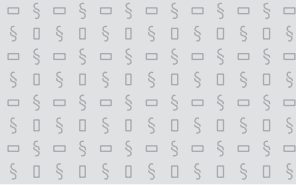
- Princip autonomie autoaplikace
- Princip daňové povinnosti
- Princip daňového tvrzení
- Princip časového souladu
- Princip jednacího jazyka



MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

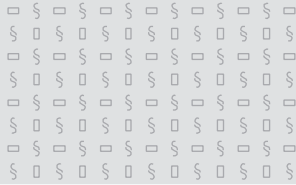
Subjekty správy daní

Zápatí prezentace



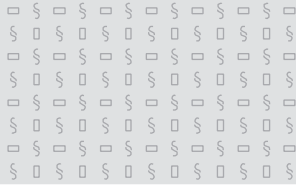
Subjekty správy daní (1)

- Správce daně - orgán veřejné moci, kterému byla svěřena působnost ve správě daní
- Správcem daně může být:
 - Ministerstvo financí ČR
 - Orgány finanční správy ČR
 - Orgány celní správy ČR (SD, EKOD, DPH při dovozu a vývozu) viz. www.celnisprava.cz
 - Jiné správní úřady
 - Obce a obecní úřady
 - Soudy



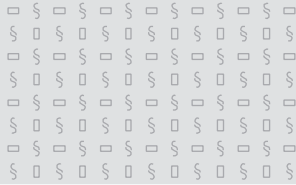
Subjekty správy daní (2)

- Úřední osoba - vykonavatel působnosti správce daně (zaměstnanec, osoba oprávněná k výkonu SD na základě zákona)
- Správce daně vykonává svou pravomoc prostřednictvím úředních osob
- ÚO se prokazuje služebním průkazem



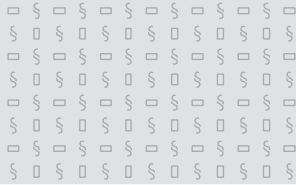
Osoby zúčastněné na správě daní (1)

- Daňový subjekt:
 - Poplatník
 - Plátce
 - Osoba ustanovená (suplující daňový subjekt)
 - Správce dědictví
 - Insolvenční správce
 - Má stejná práva a povinnosti jako daňový subjekt
 - Plátcova pokladna
 - Organizační jednotka plátce
 - Místní příslušnost podle sídla pokladny
 - Vykonává práva a povinnosti plátce



Osoby zúčastněné na správě daní (2)

- Třetí osoby
 - osoba jiná než daňový subjekt s právy a povinnostmi ve správě daní; dotčená osoba
- Zástupce osoby zúčastněné
 - Zákonný zástupce
 - Ustanovený zástupce
 - Zmocněnec
 - Společný zmocněnec
 - Společný zástupce



Osoby zúčastněné na správě daní (3)

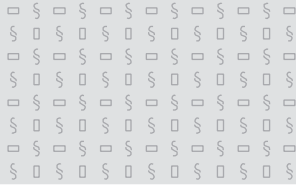
- Ustanovený zástupce
 - Ustanoven správcem daně FO, která nemá plnou procesní způsobilost, PO, která nemá osobu způsobilou jednat jejím jménem
- Zmocněnec
 - Zvolen osobou zúčastněnou na správě daní na základě plné moci
- Odborný konzultant
 - Může si ho přizvat daňový subjekt nebo jeho zástupce



MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Správce daně - pravomoc a příslušnost

Zápatí prezentace



Správce daně (1)

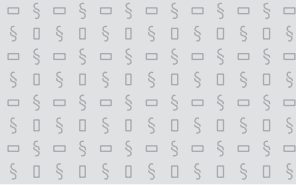
■ Pravomoc (§11)

- Vede daňová řízení a jiná řízení podle daňového zákona
 - Provádí vyhledávací činnost (registrace na žádost nebo z úřední moci)
 - Kontroluje plnění povinností osob zúčastněných na správě daní
 - Vyzývá ke splnění povinností
 - Zabezpečuje placení daní
- *Pro tyto účely zřizuje a vede registry a evidenci daňových subjektů a jejich daňových povinností*



Správce daně (2)

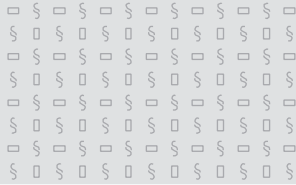
- **Věcná příslušnost**
 - **Nám stanoví, který konkrétní druh správce daně je oprávněn vykonávat správu daní ve věci konkrétní daně**
 - **Správce daně je ten orgán veřejné moci, který je za správce konkrétní daně určen**
 - **FS ČR - většina daní**
 - **Orgány celní správy ČR - DHP z 3.zemí, spotřební daně, energetické daně**
 - **Soudy - soudní poplatky**
 - **Správní poplatky - orgány státní správy**
 - **Místní poplatky - obecní úřady**



Správce daně (3)

■ Místní příslušnost (§13)

- Určuje, který věcně příslušný správce daně bude vykonávat správu konkrétní daně u konkrétního subjektu
- Obecně upravena v DŘ, zvláštní úprava v daňových zákonech
- U PO podle sídla (zapsané v rejstříku nebo skutečné sídlo, pokud se do rejstříku nezapisuje)
- u FO podle místa pobytu (trvalý pobyt, převážně zdržuje)
- Nemovitost - správce daně, v jehož obvodu územní působnosti se nemovitost nachází



Místní příslušnost (1)

■ Aktivní kolize (§14)

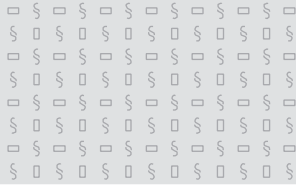
- *Je-li v téže věci místně příslušných několik správců daně, řízení provede ten z nich, u kterého bylo řízení zahájeno nejdříve, pokud se místně příslušní správci daně nedohodnou jinak*

■ Exteritorialita (§15)

- *Možnost provést potřebný úkon i mimo svůj obvod územní působnosti, pokud se týká daňového subjektu, ke správě jehož daní je správce daně místně příslušný*

■ Dožádání (§17)

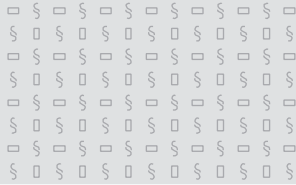
- *Možnost požádat jiného věcně příslušného správce daně o provedení úkonů nebo dílčích řízení či jiných postupů, které by sám mohl provést jen s obtížemi nebo s vynaložením neúčelných nákladů, anebo vůbec*



Místní příslušnost (2)

■ Delegace (§18)

- *Přenesení místní příslušnosti na jiného věcně příslušného správce daně*
- *Rozhoduje nejbližše společně nadřízený správce daně*
- *Na žádost daňového subjektu, z podnětu správce daně*
- *Kdy? Pokud to je účelné, potřebné mimořádně odborné znalosti*
- *Možnost odvolání, ale zde správní poplatek 600,,- Kč, odkladný účinek*

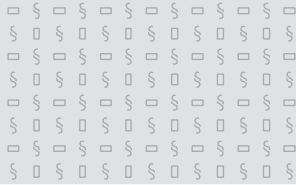


Místní příslušnost (3)

■ Atrakce (§19)

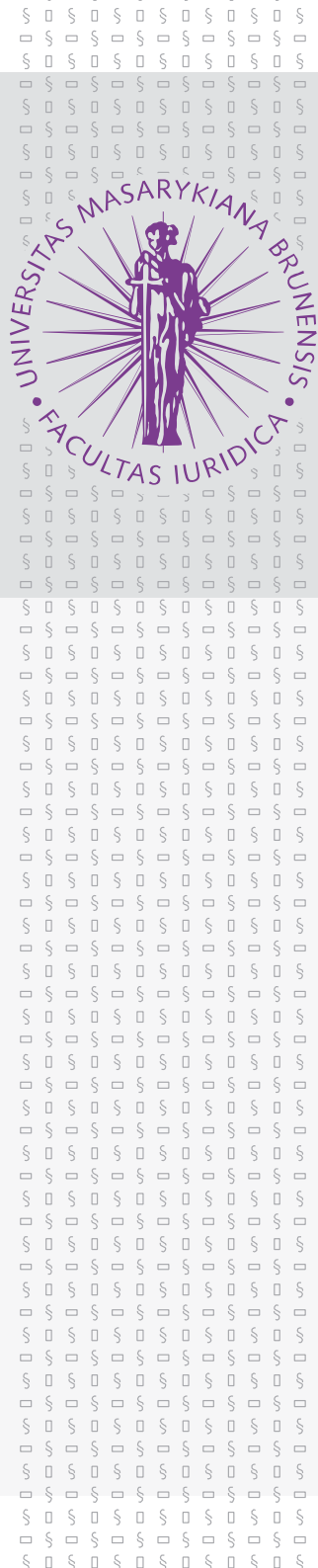
- *Převzetí věci nadřízeným správcem daně z důvodů:*
 - *Potřeby mimořádných odborných znalostí*
 - *Ochrany před nečinností*
 - *Zásadního dopadu i do řízení s jinými daňovými subjekty*

- *Odvolání od A a C má odkladný účinek*



Změna místní příslušnosti

- Nutno bezodkladně postoupit daňový spis a výpis z osobního daňového účtu
- Změna místní příslušnosti nenastane do doby, než bude postoupen nově příslušnému správci daně spis



MASARYK UNIVERSITY FACULTY OF LAW

Děkuji za pozornost